

Reaksjenota Taalbelied gemeente Opsterlân “Romte foar Taal”, septimber 2021

Yn july 2021 is it konsept-beliedsplan “Romte foar Taal” tastjoerd oan eltsenien, dy’t dielnommen hat oan de gesprekken dy’t troch Annewiep Bloem (annewiep.frl) fierd binne, om te kommen ta in nij (Frysk) taalbelied foar de gemeente Opsterlân.

Oan dy dielnimmers is frege om reaksjes op it konsept-beliedsplan oan de gemeente ta te stjoeren.

De folgjende reaksjes binne ûntfongen:

Nû.	Ynhâld reaksje	Fan
1.	Bedankt voor het concept taalbeleid voor de gemeente Opsterland. Het is kort en bondig geworden. Met ruimte voor ieders taal. Ik heb mijn collega mee laten lezen en wij hebben verder geen opmerkingen.	I. Wajon, pedagoog Stichting Kinderwoud, Heerenveen
2.	Der wurde yn it konsept gâns beliedsmooglikheden neamd dy't in positive ynfloed hawwe sille op it brûken fan it Frysk. Dat is goed. Dochs is der in basaal aspekt dat wat steviger delset wurde moat yn it beliedsplan om it ek echt effektyf te meitsjen. Ien fan de belangrike dingen dy't wy nammentlik yn it oerlis bepraat hawwe, is krekt it mûnlinge kontakt tusken boarger en gemeente. Dat is dêrom sa belangryk omdat it yn de nije <i>Wet gebruik Friese taal</i> fan 1-1-2014 as ien fan de earste kêsten opnommen is (artikel 3 lid 1): <i>'een ieder kan de Friese taal gebruiken in het verkeer met bestuursorganen, voor zover deze in de provincie Friesland zijn gevestigd, alsmede met de onder hun verantwoordelijkheid werkzame personen.'</i> Krekt foar it mûnlinge ferkear is it belangryk dat de amtner fan de gemeente Opsterlân it Frysk aktyf yn de macht hat. De skriftlike oanwizingen kinne wol wat stimulearjend wurkje, mar de direkte oanspraak yn it Frysk is de alderbelangrykste beynfloeder fan it brûken fan it Frysk troch de boarger. De earste oanbefelling yn 3.5 - Waarborgen dat medewerkers van de gemeentelijke organisatie de Friese taal <i>passief</i> beheersen - is dêr mei yn tsjinspraak. Foar in effektyf nij taalbelied moat de amtner in <i>aktive</i> behearsking fan it Frysk besitte. De besteande taalmacht fan it Nederlânsk twingt minsken har oan te passen by in Nederlânsktalige sprekker, is in bekend gegeven út de taalsosjology. Meitsje dêrom de <i>aktive</i> behearsking ta in hoekstien fan it nije taalbelied om dêr útwei it inisjatyf foar Frysk taalgedrach mooglik te meitsjen: gjin ôfwachtsjende mar in stimulearjende hâlding.	R.J. J., de Gerdyk
3.	It stik is best genoch! Tige tank! We soene as BHS Gorredijk graach mei de gemeente fierder yn oerlis gean om it Frysk yn ús regio aktyf te brûken.	E. Brouwer, onderwijskundige BHS, Gorredijk
4.	Ik krijg soms het gevoel dat geprobeerd wordt een probleem op te lossen dat er niet is, en dat er onbewust een groter probleem wordt veroorzaakt. Als je 2 officiële talen mag voeren, zul je het nooit voor iedereen goed doen. Degene die graag Fries willen spreken zal het opvallen dat sommige ambtenaren de taal niet machtig zijn, maar inwoners die de Friese taal niet spreken	E. B. , ?

	zullen zich ongemakkelijk voelen als ze in het Fries worden aangesproken. Als je de Friese taal nog meer gaat gebruiken als overheid, zal de kloof met de Friestalige inwoners wellicht verkleinen, maar de kloof tussen de niet-Friestaligen en de gemeente zal alleen maar groter worden. Laat staan voor zogenaamde nieuwe-Nederlanders. Ik vraag mij ook af of dit nou echt een thema is dat echt leeft. Ik was 1 van de 4 bewoners die mee heeft gepraat over het gebruik van de Friese taal. 4 inwoners, ondanks meerdere oproepen, laat nou niet echt zien dat de inwoners zich hier druk om maken. En als het al representatief is, dan is 25% van de inwoners (ondergetekende) geen voorstander van méér gebruik van de Friese taal. Overigens staat er bij de bijlage dat er een gesprek is geweest met 5 inwoners, maar 1 van de inwoners was niet hoor- of zichtbaar in het overleg. Of zij voor- of tegen het nieuwe beleid is, en in welke mate is derhalve ook niet duidelijk. Persoonlijk heb ik op meerdere manieren te maken met de negatieve kanten van het gebruik van het Fries en het Nederlands. Mijn vrouw is van oorsprong Amerikaanse. Zij is de Nederlandse taal inmiddels redelijk machtig, maar zij durft nog steeds niet alleen naar de winkel, dokter etc. omdat ze bang is in het Fries aangesproken te worden. Daarnaast ben ik bestuurslid in 2 verenigingen waar met regelmaat (al dan niet onbewust) Fries wordt gesproken. Aangezien ik zelf ook niet Fries van oorsprong ben, is het behoorlijk lastig om gesprekken dan te volgen en voor mij zelfs een reden om mijn bestuursfunctie in 1 van de verenigingen te heroverwegen. Het draagt zeker niet bij aan het aantrekken van niet-Friestalige personen voor bestuursfuncties, terwijl deze uitdaging bij vele besturen groot is. Ik lees ook dat het de bedoeling is om Fries te gebruiken in persberichten. Ik zou met klem willen vragen dit te heroverwegen. Je weet namelijk dan zeker dat je een gedeelte van de bevolking niet bereikt omdat ze het simpelweg niet kunnen lezen. Op het moment dat een gemeente informatie publiceert waarvan je weet dat niet iedereen dit kan lezen, dan schiet het nieuwe beleid denk ik zijn doel behoorlijk voorbij. Samenvattend is mijn kritiek op het beleidsplan dat het lijkt alsof vooraf al vaststond dat de uitkomst is dat er meer Fries gebruikt moet worden, en dat er daarom te weinig wordt gekeken naar de negatieve kant ervan. In het gesprek met de bewoners (wat overigens leuk was) werd hier mijn inziens ook op gestuurd. Ik mis de kritische blik op dit beleid, en hoop dat hier alsnog goed naar gekeken wordt.	
5.	Posityf: Koart stik, dúdlike taal en reël Ynhâldelik: It útfieringsprogramma hat wol aksjepunten, mar der stiet net by wannear 't dy doelen helle wurde moatte. Dan kinst ek gjin risseltaten mjitte en bliuwt it iepen, mei as effekt dat der neat feroaret. Ik bin net sa fan SMART en sa, mar hjir soe dat wol wat	W. Jongsma (bestuursdirecteur VCSO)

	mear moatte neffens my. De doelen op sich binne net ferkeard.	

Antwurden op dizze reaksjes:		Advys:
1.	--	Foar kundskip oannimme
2.	De hear J. hat fansels gelyk: der is neat mear stimulearjender foar it brûken fan it Frysk troch de besikers fan it gemeentehûs, as begroete en te wurd stien wurde yn it Frysk. Dat soe in moai einplaatsje wêze kinne. Mar wy wolle net fan de flier op de souder springe, dat wy besykje stappen te setten om foarút te kommen yn dy rjochting. Wy wolle fia de passive behearsking, middels it oanbieden fan kursussen komme ta in mear aktive behearsking fan it Frysk troch ús meiwurkers. In ferplichting op foarhân hat dêrneist ek de nedige rjochtsposysjonele aspekten, wêr't wy net oan foarby gean kinne.	Foar kundskip oannimme, it beliedsplan net wizigje.
3.	Wy gean nei de fêststelling fan it beliedsplan, graach yn petear mei de BHS oer in fierdere útwurking en de rol dy't de BHS dêryn spylje kin.	Foar kundskip oannimme
4.	Wy hawwe begrip foar de reaksje fan de hear B. It is yndie lêstich foar net-Friezen, dy't de taal net machtich binne, at hja benadere wurde yn it Frysk. Krekt dêrom hawwe wy it taalbelied "Romte foar taal" neamd. Wy wolle eltsenien de romte jaan om syn as har taal te brûken. Wy wolle lykwols wol it Frysk mear ûnder de oandacht bringe en fanút ús eigen organisaasje mear brûken gean. Mar dêrneist sil ek it Nederlânsk syn plak krije, want wy binnen wetlik ferplichte om beide Rykstalen te brûken en oan te bieden. It nije taalbelied sil dan ek foaral twatalich wêze, wêrby wy der nei stribje om de posysje fan it Frysk te fersterkjen. En dêr hearre ek Fryske taalkursussen by, foar ynwenners dy't it Frysk net behearskje, mar wol rêwillich binne om it te learen.	Foar kundskip oannimme
5.	Wy sille besykje it útfieringsplan kwa risseltaten dúdliker te meitsjen. It is no foaral saak om in beweging op gong te bringen, om it Frysk mear sichtber te meitsjen en mear brûke te litten.	Foar kundskip oannimme, it útfieringsplan oanpasse.